

EKSAMEN I

820

REVISJON

I henhold til rammeplan(er) for treårig revisorutdanning
av 20.01.1997 og 25.06.2003

Onsdag 12. mai 2004
kl. 0900 - kl. 1500

Oppgavesettet består av i alt 7 sider, inklusive denne siden.

Tillatte hjelpemidler

- Revisors håndbok
- Norges Lover / særtrykk eller samlinger av lover uten kommentarer
- Skattelovsamling (Jacob Jarøy eller Ole Gjems-Onstad)
- Rente- og annuitetstabeller
- Batteridrevet kalkulator

Hvis oppgavene inneholder ufullstendige eller uklare opplysninger, må du selv ta nødvendige forutsetninger. Disse bør gå klart fram av besvarelsen.

Henvis i størst mulig utstrekning til lover, forskrifter og annet regelverk.

Begynn på nytt ark for hver oppgave. Besvarelsen skal ikke skrives med blyant.

OPPGAVE 1 (anslått tid: 2 timer)

Du er ansvarlig revisor i en av byens jernvarehandler – Stålmannen AS. Du holder nå på med planleggingen av neste års revisjon, og har tenkt å overlate deler av dette arbeidet til en av dine revisormedarbeidere, Stine. Hun skal blant annet planlegge revisjon av varelageret, som er en vesentlig post i Stålmannen AS' balanse.

Dette vet du om varelagerrutinen fra tidligere års revisjon:

Lagersystem

Foretaket har et IT-basert lagersystem som er integrert med kassesystemet. Varemottak registreres i lagersystemet ved ankomst med artikkelnummer og innkjøpspris. Lagersystemet beregner deretter salgsprisen automatisk ved at innkjøpsprisen multipliseres med 2.25. Denne beregningen kan overstyres slik at salgspriser også kan legges inn manuelt. Alle varene er merket med strekkoder, og pris og artikkelnummer leses dermed direkte av kassens leseutstyr. Registreringen i kassen oppdaterer automatisk kvantum i lagersystemet.

Intern kontroll

Lagersystemet og kassesystemet har vært i drift i flere år og fungerer godt. Det er dårlig arbeidsdeling i foretaket, men for øvrig er kontrollene med tilgang og avgang tilfredsstillende. Varelagertellingene har vært lagt opp slik:

- Tellelag på to og to har telt hver sin avgrensede del av lageret/butikken.
- Tellelistene har bestått av nummererte utskrifter fra lagersystemet, med angivelse av artikkelnummer, kvantum og salgpris
- Avvik mellom opptelt kvantum og kvantum ifølge liste er blitt påført listene manuelt. Listene har deretter blitt signert og levert til butikksjefen, som oppdaterer lagersystemet med de nødvendige endringene.
- Butikken har holdt stengt på dagen for varelagertelling, og det har derfor ikke vært problemer knyttet til tilgang og avgang av varer under tellingen.

Bokføring

Regnskapet føres av en ekstern regnskapsfører. Oppdatering av varelageret i balansen skjer ved at beholdningsendringen bokføres på de relevante kontoene på grunnlag av utskrifter fra lagersystemet.

Tidligere revisjonsfunn

Arbeidspapirene fra tidligere års revisjoner viser hyppige avvik mellom opptelt kvantum og kvantum ifølge lagersystemet. Avvikene har imidlertid beløpsmessig vært små, og de har heller ikke samlet utgjort noe vesentlige beløp. Øvrige revisjonshandlinger har ikke avdekket avvik av betydning og konklusjonene når det gjelder varelager har derfor vært positive.

Stine har utarbeidet følgende plan for revisjonen av varelageret kommende år, som hun ber deg gå igjennom og godkjenne før hun begynner med selve bevisinnsamlingen:

1. Analyser omløpshastigheter for varelageret totalt og for produktgrupper, og sammenlign med tidligere år.
2. Foreta bruttofortjenesteanalyse og sammenlign med tidligere år og budsjett.
3. Kontroller innlagte priser i lagersystemet mot prislister/fakturaer fra leverandører (stikkprøver).

4. Foreta observasjon av den fysiske tellingen og påse at den følger fastlagt instruks. Påse at eventuell tilgang og avgang av varer under tellingen holdes atskilt fra øvrige varer.
5. Foreta kontrolltelling ved å ta stikkprøver av fysisk lager og kontroller mot telleliste. Følg opp eventuelle store avvik.
6. Kontroller at alle tellelistene er til stede og at de er signert.
7. Drøft behovet for en eventuell ukuransnedskrivning med ledelsen.
8. Gjennomgå utkast til regnskap og påse at alle kontoer knyttet til varer er riktig klassifisert som varer under omløpsmidler, og at det er gitt nødvendige tilleggsopplysninger i note.

Spørsmål a)

Vurder hver av de foreslåtte revisjonshandlingene opp mot formålene med revisjonen. Er de tilstrekkelige for å kunne bekrefte balanseposten varelager, eller vil det være behov for å gjennomføre ytterligere kontroller?

Du kan forutsette at tidsavgrensningskontroller, gyldighet av tilgang og fullstendighet av avgang dekkes gjennom revisjonen av varekjøp og salg.

Ut på høsten kommer Stine til deg og forteller at butikksjefen i Stålmannen AS har planer om å telle varelageret den 30. november i stedet for ved årsskiftet. Årsaken skal være ferieavvikling rundt nyttår slik at det blir vanskelig å gjennomføre en effektiv varetelling per 31.12. Hun lurer på om du ser noen problemer knyttet til en slik tidlig varetelling og om det medfører noen spesielle konsekvenser for revisjonen av varelageret.

Spørsmål b)

Vil du ha noen innvendinger til at foretaket foretar varetellingen den 30. november i stedet for per 31.12.?

Angi hvilke endringer av eller tillegg til dette eventuelt vil medføre for den planen som nå er utarbeidet for revisjon av varelageret.

OPPGAVE 2 (anslått tid: 2 timer)

Alm Revisjon AS er et mellomstort revisjonsselskap. Selskapet er eid 50/50 av søsknene Siri og Georg Alm, som begge er statsautoriserte revisorer og ansatt i selskapet. Klientporteføljen består av mindre og mellomstore foretak innen handel, industri og tjenesteytende næringer.

Revisjonsselskapet holder til i leide lokaler, men har besluttet å oppføre et nytt kontorbygg for egen regning. Bygget er ferdig prosjektert, og selskapet har innhentet tilbud fra flere lokale entreprenører. Nybygg AS inngir et tilbud som ligger ca 15% lavere enn nest laveste tilbud.

Hovedaksjonæren i Nybygg AS eier også 70 % av aksjene i AS Smørje Margarinfabrikk, som er en av Alm Revisjon ASs største revisjonsklienter.

Spørsmål a)

Er det noe i veien for at Alm Revisjon AS inngår kontrakt med Nybygg AS om oppføring av det nye kontorbygget?

Under revisjonen av årsregnskapet for 2003 for AS Alfa avdekker den oppdragsansvarlige revisoren, Siri Alm, at det er gitt et betydelig lån til en av aksjonærene i strid med bestemmelsene i ASL § 8-7, ved at det ikke er stilt sikkerhet for lånet. Hun varsler straks styret i nummerert brev.

Spørsmål b)

Forutsett først at styret ikke foretar seg noe for å rette på forholdet. Hvordan bør Siri forholde seg?

Forutsett i stedet at foretaksledelsen iverksetter nødvendige tiltak for å bringe det ulovlige låneforholdet til opphør i løpet av kort tid. Lånet blir korrekt oppført og opplyst om i årsregnskapet og i årsberetningen for 2003. Det dukker ikke opp andre problemer under revisjonen, og revisor mener å ha oppnådd betryggende sikkerhet for at årsregnskapet er uten vesentlige feil. Vil låneforholdet ha betydning for revisjonsberetningen for 2003, og i tilfelle hvilken?

Alm Revisjon AS har vært revisor for AS Beta i over ti år. Selskapet er solid og godt drevet, og det har aldri vært nevneverdige problemer av regnskapsmessig eller revisjonsmessig art. I desember 2002 oppsto det brann i selskapets kontorer, og store deler av regnskapsmaterialet ble vannskadet. Selskapets IT-anlegg ble også ødelagt, og alle regnskapsfilene gikk tapt. Selskapet har rutiner for back-up av alle datafiler, men på grunn av tekniske problemer var det ikke kjørt back-up de to siste månedene før brannen. Ledelsen i AS Beta mener det vil være mulig å rekonstruere de manglende regnskapsdataene, men de har begrenset kapasitet i regnskapsavdelingen og anmoder derfor om assistanse fra Alm Revisjon AS. Revisjonsselskapet har en ansatt som er godt kvalifisert til arbeidet og som kan unnværes på andre oppdrag i den aktuelle perioden.

Spørsmål c)

Kan Alm Revisjon AS leie ut sin medarbeider til AS Beta for å delta i rekonstruksjonen av regnskapsdataene?

Se bort fra DnRs regler om uavhengighet ved besvarelsen av dette spørsmålet.

DnRs regler om uavhengighet er prinsippbaserte og krever at revisor, for alle oppdrag, påser at det ikke eksisterer trusler mot virkelig eller tilsynelatende objektivitet som ikke er klart ubetydelige.

Spørsmål d)

I tilfellet med AS Beta som er beskrevet ovenfor, hvilke type(r) trusler kan det tenkes å medføre at en revisjonsmedarbeider hjelper selskapet med å rekonstruere regnskapsdataene?

Etter din mening, vil det være akseptabelt ihht DnRs regler at Alm Revisjon AS leier ut medarbeideren til AS Beta? Redegjør også for hvilke forholdsregler som kan tenkes anvendt for å redusere eventuelle trusler til et klart ubetydelig nivå.

Se bort fra revisorlovens regler ved besvarelsen av dette spørsmålet.

OPPGAVE 3 (anslått tid: 1 time)

Byggmarked AS er et mindre handelsforetak som driver med salg av bygningsmaterialer. Kundene består både av næringsdrivende og av private. Salg til private gjøres opp kontant ved at kundene betaler i kassen. Salg til næringsdrivende skjer vanligvis på kreditt. Rent praktisk foregår det slik at tømmerne får varene utlevert på lageret mot å kvittere på en ordreseddel, som senere danner grunnlaget for fakturering. Innkjøpene foretas fra et titalls leverandører.

Byggmarked AS eies av Birger Brun, som også er foretakets daglige leder. I tillegg til Birger er det fem ansatte i selskapet. Det er få skarpe skillelinjer mellom de enkeltes ansvarsområder, alle tar et tak der det trengs og bytter på å være i kassen, i butikken og på lageret. Birger har overoppsynet med butikken og lageret, og har dessuten ansvaret for innkjøp, markedsføring, kundekontakt og generell administrasjon. Bokføring, regnskapsrapportering, lønnskjøring, fakturering og betaling er satt ut til et eksternt regnskapskontor.

Du er revisor i Byggmarked AS. I det siste har du også vært en hyppig kunde i butikken, da du har holdt på med å pusse opp din egen bolig. Under et av handlebesøkene kommer du til å overheøre en samtale mellom et par andre kunder som kan tyde på at det foregår svart omsetning i selskapet. En kveld du er på byen får du høre flere rykter, og folkesnakket vil ha det til at Birger Brun mer enn gjerne selger "uten moms" til flere av de tømmerne som er faste kunder.

Du er sterkt i tvil om hvordan du skal forholde deg til disse opplysningene. Analyse av regnskapene for de siste årene gir ingen indikasjoner på noe unormalt: Bruttofortjenesten har vært stabil, omsetningen har vært svakt økende og det har vært et pent overskudd hvert år. Finansieringen er solid og likviditeten upåklagelig.

Spørsmål a)

Gjør på generelt grunnlag rede for hvilket ansvar revisor har for å forebygge og avdekke misligheter.

Spørsmål b)

Vil det ha noen betydning for revisors handlemåte at mistanken om uregelmessigheter har oppstått som følge av rykter og løst snakk?

Spørsmål c)

Hvilke revisjonshandlinger anser du som hensiktsmessige i dette konkrete tilfellet for å avkrefte eller bekrefte dine mistanker om at salg er holdt utenfor regnskapet?

OPPGAVE 4 (anslått tid: 1 time)

Du er nyansatt revisjonsmedarbeider hos revisor Anne Antonsen, og holder nå på med revisjon av kundefordringer for en av de mellomstore klientene. Ifølge revisjonsprogrammet skal eksistensen av kundefordringene bekreftes ved å sende ut saldoforespørsler. Bokført saldo på konto for kundefordringer er på 3 mill kroner. 600 000 av dette beløpet utgjøres av tre store kunder. Ifølge revisjonsprogrammet skal det sendes saldoforespørsler til alle de tre store kundene, samt til 30 andre valgt tilfeldig blant de øvrige kundene. Videre fremgår det av revisjonsprogrammet at det kan aksepteres inntil 5% overvurdering av fordringene.

Anta at du gjennomfører revisjonshandlingene slik som beskrevet i programmet, og at de 30 tilfeldige stikkprøvene til sammen dekker en saldo på 800 000. Anta videre at du mottar svar på alle saldoforespørlene og at følgende avvik rapporteres:

- En av de tre store kundene rapporterer om en saldo som ligger 30 000 under det som er bokført i din klients regnskap.
- Tre av de øvrige oppgir saldoer som ligger henholdsvis 10 000, 8 000 og 6 000 under det som er bokført hos din klient.

Spørsmål a)

Hva blir din konklusjon basert på denne testen med hensyn til kundefordringenes eksistens?

Du behøver ikke å ta stilling til hva som er årsaken til avvikene mellom de bokførte beløpene.

Etter at revisjonen for denne klienten er fullført, sitter du og Anne og oppsummerer resultatene. Underveis i diskusjonen kommer det frem at Anne egentlig var nokså usikker på om dette var den riktige måten å ta stikkprøver av kundefordringer på, eller om det kanskje heller burde vært anvendt statistiske stikkprøver. Siden du kommer rett fra revisorstudiet og har ferske kunnskaper om emnet, ber hun deg om å gi henne en kort orientering om hva som for tiden er god revisjonsskikk.

Spørsmål b)

Lag et kort notat hvor du redegjør for de ulike metodene for å foreta utvalgsbaserte kontroller, herunder hva du anser for å være de største fordelene og ulempene ved hver av dem.